

UITGESPROKEN

De kracht van de stilte

door Vanda van der Kooi

We ontmoeten elkaar in De Garre, een van de oudste cafés in Brugge. Wie haar daar ziet zitten, het blonde haar sportief gekapt, zelfverzekerd en levendig vertellend, kan zich niet voorstellen dat dezelfde vrouw jarenlang een kluisenaar was. Tegenwoordig zoekt ze de mensen juist op, ook in de regio. Onlangs hield ze een drukbezochte lezing in Kasteel Geldrop, op 28 maart keerde ze er terug om een 'contemplatiedag' te houden. „In hetzelfde dorp waar ik in het St. Anna Ziekenhuis ben geboren. Een van de bezoekers van mijn lezing is daar arts en heeft de non nog gekend die bij mijn geboorte had geholpen. De cirkel is rond”, vertelt Miek Pot met een glimlach. Dat ze zelf ooit non zou worden, had niemand gedacht toen ze opgroeide in Eindhoven.

Had u er als kind zelf ooit aan gedacht?

„Helemaal niet. Mijn moeder was katholiek, maar mijn ouders waren vooral liberaal. Ze kwamen vanuit Haarlem naar het Witte Dorp in Eindhoven, waar mijn vader ging werken.” Nog voordat ze naar de toenmalige meisjesschool Sint Gertrudis (nu de Wilakkers) aan de Piuslaan ging, had Miek Pot leren lezen. „Als kind vroeg ik mijn moeder al: 'Wat is er achter de horizon?' Van de buitenkant was ik een gewoon vrolijk meisje, van binnen had ik er een wereld van boeken naast.”

Niettemin keek ze haar boeken nauwelijks in, tijdens haar eerste studiejaar geschiedenis in Leiden. Wild feesten stond voorop, tot diep in de nacht. Ze vond het studentenleven heerlijk. „Maar als ik dan uiteindelijk na een feest in mijn bed in mijn studentenhuis lag, vroeg ik me af of dit het nu was. Ik miste iets.”

Ondertussen maakte haar vader zich zorgen over haar studieresultaten. „Ik moest mijn achterstand inhalen. Iemand zei: waarom ga je niet in een klooster studeren?” Zo kwam Miek Pot in het toenmalige gasthuis van het Clarissenklooster terecht, aan de rand van de Gennepers Parken in Eindhoven. Eenmaal terug in Leiden liet die ervaring haar niet los.

Wat trok u aan in het kloosterleven?

„Ik werd heel erg geraakt door de stilte. Ik had het gevoel: daar ga ik het vinden, wat er achter de horizon ligt. Anderzijds dacht ik: Miek, wat moet je daar, zo'n heel eenvoudige leven in een soort bejaardenhuis. Ik praatte er met niemand over. Anders zou iedereen zeggen: die is van de pot gerukt.”

Uiteindelijk hakte ze op haar 25e de knoop door. Ze besloot toe te treden tot het Benedictijnenklooster in Oosterhout. En toen moest ze het wel vertellen in Leiden. „Het sloeg in als een bom. Sommige vrienden waren echt geschokt. Ik was ook niet het nonnerige type.” Na een jaar trad ze alweer uit: ze vond de orde te druk, met veel tijd voor recreatie en zanglessen. Na het afronden van haar studie geschiedenis koos Pot voor het echte kluisenaarsleven bij een Kartuizerorde. In totaal leefde ze ruim twaalf jaar in isolement, in kloosters in België en bij de Abdij de Thoronet in Frankrijk.

Hoe zag uw leven als kluisenaar eruit?

„We woonden ieder in een eigen huisje, een woonunit met een eigen tuintje. We hadden een vaste dagindeling: om vier uur opstaan, mediteren, de gemeenschappelijke mis, een dienst alleen en studie. Rond elf uur werd de eerste sobere maaltijd gebracht. 's Middags werkte ik, bijvoorbeeld door de was te doen voor het klooster. Om vijf uur was het weer eten, om zes uur nog een gemeenschappelijke dienst en rond half acht ging ik weer slapen. Alleen op zondagen, tijdens de gemeenschappelijke wandeling, praatten we echt met elkaar.”

Was dat eenzaam?

„In een klooster leven mensen bij elkaar die niets met elkaar hebben. Terwijl het oorspronkelijk ideaal van Benedictus juist was om met vrienden een gemeenschap te vormen. Meer dan een relatie miste ik in die tijd vriendschap. Maar door de vaste indeling gingen de dagen snel. We werden

Miek Pot (49), voormalig kluisenaar en spiritueel coach. Geboren in Geldrop, opgegroeid in Eindhoven, woont in Brugge.

natuurlijk ook getraind in meditatie, we waren gericht op het transcendentale. Het was wel afzien, maar ik had dat juist nodig.”

U neemt het woord God niet in de mond. Waarom niet?

„Het transcendente is voor mij God. Ik ben echter behoedzaam in het benoemen daarvan. Want wie of wat is God? Het is een mysterie dat al onze menselijke concepten overstijgt.”

Vond u wat u zocht?

„Dat moment kwam onverwacht, nu tien jaar geleden. Ik hoorde een pater een zin van Aristoteles uitspreken: 'l'acte est antérieur à la puissance.' Die zin - letterlijk vertaald 'de essentie gaat aan de potentie vooraf' - had ik al vaker gehoord. En toch was het nu een openbaring voor mij. Ik voelde het als een flits van mijn oren tot in mijn tenen.”

Maar wat was dan die openbaring?

„Het nu is een voortdurende creatie, die eeuwig voortgaat zonder einde en begin. Dat omvat dus al ons handelen en niet-handelen. De eigenlijke ervaring van die ene zin, op dat moment, was echter een gevoel dat moeilijk in woorden te persen is. Omdat je dan weer uitkomt bij een filosofische, mentale overpeinzing, terwijl het dat niet is.”

Er volgde een moeilijke periode. „Opeens voelde het leven in het klooster als een toneelstukje.” In goed overleg met de leiding van de orde trad ze uit. „En dan sta je met een plastic tasje met ondergoed buiten de poort. Wat nu?”

Foto Jef en Lieven Coudens

U denkt het antwoord op die vraag gevonden te hebben. Als spiritueel coach doet u het omgekeerde van een kluisenaar, u zoekt de mensen op met lezingen en contemplatiedagen. Waarom?

„Ik wil mijn ervaringen delen. De mystieke weg voert altijd terug naar de mensen. Jezus, Boeddha en zovele anderen zijn daar de voorbeelden van.”

Zitten die mensen op u te wachten?

„Ik wil anderen de kracht van stilte laten voelen, zoals ik die heb ervaren in het klooster. Nu winkelmuzak en de iPod elke minuut van de dag met geluid vullen, is stilte meer dan ooit nodig. Als ik een contemplatiedag verzorg, heb ik één regel: er wordt niet gepraat.

In het begin vinden mensen dat heel Spartaans. Maar aan het einde van de dag zeggen ze: 'Wat heerlijk, ik kon mezelf blij-

ven.' En daar zijn die dagen ook voor, om tot jezelf te komen.”

Heeft u nog een grote wens?

„Mijn ideaal is jongeren dezelfde uitdaging te bieden als ik had, in de vorm van een 'tijdelijk' kloosterleven. Een soort begeleidde time-out. Dan krijgen ze de kans om erachter te komen wat ze echt willen.”

Wat is er in uw huidige bestaan over van uw oude kluisenaarsleven?

„Ik zou nu geen permanente stilte meer willen. Maar als ik op een vrijdagavond na een drukke week thuiskom in Brugge, dan zet ik de telefoon uit en dan blijf ik het hele weekend als een molletje in zijn hol, zailig.” Het liefste zou ze dan ook nog vroeg opstaan. „Het is 's ochtends vroeg zo heerlijk rustig. Maar daar heb ik de discipline niet voor.”